

תמצית חוות דעת משפטית בנושא טבילת מתגיירים

רקע

בעתירה של התנועות הקונסרבטיביות והרפורמיות כנגד פסק דין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, פסק בית המשפט העליון כי המועצה הדתית באר שבע מחויבת לאפשר טבילת המבקשים להתגייר בטקס רפורמי במקווה המופעל ע"י המועצה הדתית. בפסיקתו, קבע בית המשפט העליון בשם עקרון השוויון, כי אין להפלות בין גיור לגיור, ואין נפקות אם הטבילה המדוברת מועילה מבחינה הלכתית אם לאו. בית המשפט סירב לקבל את הטענה כי המקוואות מיועדים לטבילת יהודים, והגרים אינם יהודים. עוד קבע בית המשפט, כי בשל עקרון השוויון, הרבנות הראשית אינה מוסמכת לקבוע מדיניות של הפליה, ובכך, מחק את הוראת חוק שירותי הדת היהודיים, המחייבת את המועצה הדתית וחבריה לפעול לפי פסיקת הרבנות המקומית והרבנות הראשית לישראל.

סמכויות המועצות הדתיות

בחוק שירותי הדת היהודיים, בו נקבעו סמכויות המועצה מצוין, כי "מועצה מוסמכת לטפל בסיפוק שירותי דת". החוק אינו מגדיר מהם שירותי הדת, אולם צוין בעבר בפסיקת בג"ץ ע"י השופט שרשבסקי, כי "שירותים דתיים אלה אינם ענין של השקפה, באופן שמהותם יכולה להשתנות מפעם לפעם לפי דעה סובייקטיבית של מי שחושב עצמו כבעל סמכא להביע את השקפתו שהוא קורא לה יהודית, אלא הם עניינים הקבועים באופן אובייקטיבי לפי דיני ישראל ומנהגיו מקדמת דנא, וידועים בתור שכאלה כיהודיים דווקא, המבדילים אותנו מכל דת אחרת". ככלל תחום מקצועי אחר, ברור ש'בעל סמכא' אינו גורם משפטי, אלא בעל הסמכא המקצועי בתחום – הרבנות הראשית לישראל, והדבר גם עולה בקנה אחד עם הוראות החוק המכפיפות את המועצה הדתית להנחיותיו של הרב המקומי והרבנות הראשית.

טבילת גרים כשירות דת

טבילת מתגיירים נחשבת כמעשה דתי, רק במקרה שהטובל נכנס למים כנוכרי ועולה כיהודי. לאמור, רק במידה ואכן עלתה הטבילה למתגייר, בהתאם לגדרים ההלכתיים קבועים.

טבילת מתגיירים רפורמים, שההלכה אינה מכירה בתוקף ההלכתי שלה, הן משום חסרון בית דין כשר, והן משום חסרון בקבלת מצוות, אין לה כל משמעות דתית וממילא אינה מוגדרת כשירות דת. משכך, לא רק שהמועצה הדתית אינה מחויבת לספק שירות זה לטבילות אלו, אלא שמכח עקרון החוקיות לו מחויבת המועצה הדתית, הדבר אף אסור עליה ומהווה חריגה מסמכות. לאמור, מסקנת הדיון ההלכתי המשפטי שהוצג כאן מובילה למסקנה, כי הסמכות של המועצה הדתית, שבהתאם להוראות החוק מוכפפת להנחיות הרבנות הראשית והרב המקומי ומוסמכת לספק שירותי דת אורתודוקסיים, מוגבלת דווקא למתגיירים אשר הרבנות תכיר בהם לאחר טבילתם כיהודים כשרים.

אפליה בשירותי דת

טענת האפליה איננה רלבנטית במקרה דנן, כיון שחוק שירותי הדת היהודיים מעצם הגדרתו יועד מלכתחילה להסדיר אספקת שירותי דת יהודיים, שהינם כאמור עניינים הקבועים באופן אובייקטיבי לפי דיני ישראל ומנהגיו מקדמת דנא, ומסורים בידיה של הרבנות. המחוקק כלל לא ביקש ולא העלה בדעתו כי המועצה הדתית תספק שירותי דת למוסלמים או לנוצרים. היעלה על הדעת כי בשל עקרון השוויון תחויב מועצה דתית לאפשר גם לכתות נוצריות להטביל אנשים לנצרות במקוואות המופעלים על ידי המועצות הדתיות? לאמור, שאלת האפליה נקבעה כבר בעצם חקיקת חוק שירותי הדת היהודיים אשר מסדיר הספקת שירותי דת ליהודים.

מסקנה

טעה בית המשפט בפרשנות אותה נתן להוראות החוק, שמכוחה אפשר לתנועה הרפורמית והקונסרבטיבית גישה למקוואות המנוהלות בידי המועצות הדתיות.